

Szenteste

*Darab két színészre
És egy órára*

Az időnek, amit a falióra az előadás elején mutat – pont, mint az összes dialógusrészletnek, ahol az időt konkrétan említik – a mindenkori előadáshoz kell igazodnia. Csak az a lényeg, hogy az utolsó mondattal azt a pillanatot kell elérni, amikor a mutató éjfélre ugrik. A / jel azt jelöli, hogy a másik szereplő beszélni kezd, mialatt az előző még beszél, magyarul a szavába vág.

Szerényen berendezett szoba: egy asztal, két szék, egy telefon zsinórral. Az asztalon papírok hevernek, csakúgy, mint egy termosz és két papírpohár meg egy apró mikulás. A falon jól láthatóan egy óra. Fél 11. Az asztal mögött ül THOMAS, és vár. Nem mozdul, csak figyelmesen és feszülten figyeli az ajtót. Végül kinyílik, és egy nő, JUDITH lép be. Az ajtó bezárul mögötte.

THOMAS Kávé? Talán cigaretta? Tudom, nem dohányzik. De ha megint csak kivételt szeretne tenni, akkor itt az alkalom. Hol volt tegnap este?

Vár, a nő nem válaszol. Zavartnak és riadtnak tűnik.

THOMAS „Megint csak”, gondolja most. Miért mondja, „megint csak”? Szinte sosem dohányzom, honnan tudja ezt?

Szünet.

THOMAS Tehát tegnap délután és aztán este hol volt?

Szünet.

THOMAS Otthon volt. Tudom. Ki volt magánál? Kérem, üljön le.

Hirtelen parancsoló lesz a hangja.

THOMAS Üljön le!

Judith leül.

THOMAS A férje volt magánál. Tudom.

JUDITH A férjem?

THOMAS Exférje. Tudom. Ki még?

JUDITH Hogyan, kérem?

THOMAS Ki volt még magánál?

JUDITH Senki.

THOMAS Tudom. Mit csináltak?

A férfi vár, a nő hallgat.

THOMAS Hogy mit csináltak?
JUDITH Nem értem.
THOMAS Maga és az exférje. Délután fél 3-tól este 11-ig, ez hosszú idő. 10 óra 52, egészen pontosan. Aztán az exférj elment. Még nem volt olyan késő. Még fiatal volt az este. Ahogy mondani szokták. „Fiatal az este.” Szóval mit csináltak?
JUDITH Hogy mit csináltunk?
THOMAS Nincsen túl sok időnk, ha lenne szíves tömörebben válaszolni. Hogy mit csináltak. Például: ettek valamit?
JUDITH Lehet. Mi ez az egész?
THOMAS Lehet?
JUDITH Már nem tudom.
THOMAS Már nem tudja?
JUDITH Mi ez az egész? Szerintem nem. Szerintem nem ettünk semmit.
THOMAS Ittak?
JUDITH Valószínűleg, tilos?
THOMAS Alkoholt?
JUDITH Miért, tilos?
THOMAS Attól függ. Például ha autót vezet...
JUDITH Még jogosítványom sincsen.
THOMAS Autót vezetni jogosítvány nélkül valóban tilos.
JUDITH Nem vezettem autót.
THOMAS Akkor jó. Látja? Ha beszélünk egymással, kiderül ez meg az. Sok volt?
JUDITH Mi volt sok?
THOMAS Az alkohol. Tegnap este, maga és az exférje, 14 óra 30 és 22 óra 52 között sokat ittak?
JUDITH Nem!
THOMAS Akkor jó. Mértékkel inni egészséges.
JUDITH Mit akar tőlem?
THOMAS Tudni, hogy mi volt.
JUDITH Mikor? Hol?
THOMAS Tegnap. Ma. Most. Nemso-kára. Kérem, ha rövidere fogná.

JUDITH Éppen most szedtek ki a taxiból.
THOMAS Éppen most?
JUDITH Egy órája / és ez volt
THOMAS 26 perce.
JUDITH Igen, olyan...
THOMAS Ha kerekíteni akar, akkor mondjon fél órát. Ha pontos akar lenni, mondjon 26 percet. Egy órája, ez egyszerűen tévedés.

A faliórára mutat. 22 óra 35.

THOMAS Mondhatja, hogy most van fél 11. Vagy azt is mondhatja, mindjárt 11, ha nem akarja annyira pontosan venni. De azt nem mondhatja, hogy most van 10. Fél 11 elmúlt, közelebb vagyunk a 11-hez, mint a 10-hez. Legyen pontos.
JUDITH Akkor pontos leszek. Egy kocsi elállta a taxim útját. Azt gondoltam először, biztos részeg, de akkor már ott volt egy második kocsi és egy harmadik mögötte, kényszerítettek, hogy álljak meg. Aztán két férfi állt ott, és az egyik egy igazolványt tartott az ablakhoz, aztán rögtön eltette, és később nem akarta még egyszer megmutatni. Kiszállni, mondták, gyorsan, gyorsan! Annyira megdöbentem, hogy egyszerűen kiszálltam. Aztán ott ültem közöttük az autójukban, egy szót sem szóltak, és ha kérdeztem valamit, úgy tettek, mintha nem hallanának, és most itt vagyok, bárhol is legyen ez, elvették a telefonomat, nem tudom, hol vagyok. Szabad megkérdezni, mi ez az egész?
THOMAS Mi ez az egész?
JUDITH Mit akar tőlem?
THOMAS Mit akarunk?
JUDITH Lenne végre –
THOMAS Bor?
JUDITH Hogyan?

THOMAS Tegnap este. Bor?
JUDITH Igen, valószínűleg!
THOMAS Látja, így a jó. Így tudunk haladni.

Kinyit egy jegyzettömböt, és felír valamit.

THOMAS Közösültek?

Ír és fel se néz. A kérdéstől Judithnak elakad a száva.

THOMAS Na?
JUDITH Nincs joga...!
THOMAS Csak kíváncsi voltam.
JUDITH Ez egy parttalan –
THOMAS Nem kell rá válaszolnia.
Nem szükséges. Nem fontos a mi ügyünkhöz. Közösültek?

Szünet. Judith megdöbben.

THOMAS A régi idők emlékére? El tudom képzelni. Késő van, bort ittak, drága bort, gondolom...

JUDITH Nem!

THOMAS Nem – abban az értelemben, hogy: erre nem válaszol? Vagy olyan értelemben, hogy: nem, nem közösültünk? Vagy úgy érti, hogy: ugyan, nem volt olyan drága a bor!

JUDITH Természetesen abban az értelemben, hogy erre nem válaszolok!

THOMAS Értem. Egyszerűen azt is mondhatta volna, nem, nem közösültünk. Ez lett volna a helyes válasz. Tehát még egyszer / tegnap éjjel, hol volt?

JUDITH Hol vagyunk, rendőr maga egyáltalán?

Szünet.

JUDITH Otthon.

THOMAS Ki volt magánál?

JUDITH A volt férjem.

THOMAS Miért?

JUDITH Miért?

THOMAS Igen, miért? Elváltak, mégis jött, miért?

JUDITH Néha meglátogat.

THOMAS Barátok?

JUDITH Igen.

THOMAS Tudom, azt mondják, ez lehetséges, de tényleg az? Nekem nem megy. Az exfeleségemmel nem. Nem járunk egymáshoz. Nem iszunk együtt bort, még olcsót sem. Élete legnagyobb hibájának nevez. Azt mondja, gonosz fickó vagyok. Rossz ember. Azt mondja, elloptam a fiatalágát. Érthető módon ezt a házasságunk utolsó éveiben mondta, de már annak is 5 éve, és még mindig ezt mondja. Ha rám néz, már nem is akar élni. Ha hallja a hangom, elszomorodik. Azt mondja, nehéz az emberi fajban hinni, ha tudja, hogy én is létezem.

JUDITH Ezt kinek mondja?

THOMAS Mindenkinek, aki kérdezi. Olyanoknak is, akik nem kérdezik. Még olyankor is mondja, ha egyedül van.

JUDITH Amikor egyedül van?

THOMAS Azt képzelem, hallom. Azt képzelem, mikrofonokat dugtam el a lakásában.

JUDITH És tényleg?

THOMAS Kikérem magamnak!

JUDITH De ha nem dugott el mikrofonokat...

THOMAS Tudom, mert a lányunk mesélte! Nincsenek mikrofonjaim személyes használatra. Az ilyesmi tilos.

JUDITH Ja, hogy ez tilos.

THOMAS Igen, létezik még a jog és a törvény.

JUDITH Aha.

THOMAS A barátai még nem tudták eltörölni.

JUDITH Milyen barátok?

THOMAS Ez az. Milyen barátok? Erről kell beszélünk. Erről többet akarok hallani.

JUDITH Azt hiszem, a feleségének igaz van.

Szüksége van egy pillanatra, hogy felfogja, hogyan érti a nő.

THOMAS Maga szerint ez jó ötlet? Fel akar húzni engem?

JUDITH Nem akarom felhúzni magát.

THOMAS De meg akarja nekem mutatni, hogy nem hagyja magát megfélemlíteni.

JUDITH Nem akarok semmit se megmutatni, el akarok innen menni.

THOMAS Szerintem nagyon is meg akar nekem mutatni valamit.

JUDITH Maga teljesen hidegen hagy.

THOMAS Egy ilyen helyzetben? Ezt nehéz elhinni.

JUDITH Teljesen hidegen hagy, ahogyan hidegen hagy egy kő is, amelyik a fejemre esik. Rendkívül kellemetlen, akár meg is ölhet, de ettől még nem tud érdekelni.

THOMAS Nem kellett volna megemlítenem a feleségemet. Most azt hiszi, akármit megengedhet magának.

JUDITH Az exfeleségét, úgy érti. Legyen pontos.

THOMAS Az olyanok, mint maga, amint megtudnak valamit, rögtön visszaélnék vele. Semmi se szent a gyűlöletüknek.

JUDITH A gyűlöletemnek?

THOMAS Az állam iránt. A rend iránt. Szóval irántam.

JUDITH Mondja meg végre, miért vagyok itt! Tanú vagyok, vagy letartóztattak? Telefonálhatok?

/ Ismerek a jogaimat.

THOMAS Én még annyira sem vágytam erre, mint maga. Karácsony van! Otthon is lehetnék.

JUDITH A lányánál?

Szünet.

THOMAS Nem.

JUDITH Mert a lánya az exfeleségénél van?

THOMAS És maga? Hol lenne maga szenteste háromnegyed 11-kor? Ha nem szedtük volna ki az autóból, hol lenne most?

JUDITH Ezt nyilván maga is tudja.

THOMAS Mi tényleg létezőnk?

JUDITH Mi?

THOMAS Miről fecsegnek a filozófusok, ha maguk között vannak? Arról vitatkoznak, hogy tényleg létezőnk-e? De most tényleg: mi vagyunk?

JUDITH Ezen ne is törje a fejét.

THOMAS Vagyok én, ezt nehezen tagadhatnám, de a világ az álmom is lehetne. Maga is lehetne az álmom. Ez az óra és ez a szék, ez most mind van?

JUDITH Ez messzire vezetne, de maradjunk annyiban: igen.

THOMAS Ez a szakmai véleménye? Mint a filozófia tanszék tulajdonosa megerősít abban, hogy én létezem?

JUDITH Semmit sem mondok, amíg nem magyarázza meg, miért vagyok itt!

THOMAS Nyugodjon meg. Semmi rosszat nem fogok csinálni. Legalábbis egyelőre. És igaz van, természetesen tudom, hova indult. A szép szülői házba. A villa a kerttel meg a szőnyegekkel meg a juhászokutyaival. Hasso? Bello?

JUDITH Henrik.

THOMAS Igen, Henrik. Jó étel, finom zene, szépen feldíszített fa, egészen a plafonig. Talán még énekelnek is. Nekem ez nem jelentene semmit. De tavalay is a szüleinél volt kará-

csonykor, és az az előtti évben is, és az azt megelőző évben is.

JUDITH Honnan tudja, hol voltam az előző előtti évben?

THOMAS Utána tudunk nézni, hol volt a telefonja, bármelyik pillanatban, mióta megvette. Azelőtt egy másik telefonja volt, és hogy az hol volt, azt is meg tudjuk nézni. Miért megy karácsonykor a szüleihez? Mindig csak menekült onnan! Mindig csak el a szép házból, olyan messze, amennyire csak lehet. Még azt sem hiszem, hogy a kutyát kedveli.

JUDITH Nem mondok semmit, amíg meg nem magyarázza, / miért vagyok itt. Szeretnék.

THOMAS Ezt már korábban is jelezte, de nem fogja kibírni. Szakmai ártalom. Szeret beszélni. Szóval a szegény szülők... Az apa, a régi nyelvek professzora. És az anya, aki professzor asszonynak hívatja magát, holott még a gimnáziumot sem fejezte be. Két olvasóköri tagja, az *Opera* folyóirat előfizetője. Szegény szülei azon fognak tűnődni, hol kérik. Mindjárt éjfél. Felhívjuk őket?

Lassan odatolja neki a telefont. A nő ránéz, de nem mozdítja a kezét. Vívódik, a döntés nem könnyű.

JUDITH Nem.

THOMAS De hát magára várnak. A szép házból a szép szőnyegekkel és Henrikkel, aggódni fognak.

JUDITH Nem.

THOMAS Ilyen kínos magának ez itt? Olyan kínos, hogy inkább aggódnának magáért a szülei, mint megtudják, hogy hol van? Gondolja csak meg. Szegénykéék.

Elhúzza a nőtől a telefont.

THOMAS Szép kis polgárpukkasztó maga.

JUDITH Csak közhelyeket tud mondani?

THOMAS A közhelyeket alábecsülik, pedig nagyon hasznosak. A szülei és a férje tulajdonképpen hogyan... amikor még a férje volt... hogy jöttek ki egymással? Szép pár voltak, maga a hosszú hajával, ő a dús szakállával. De mit szóltak ehhez a szülők? Aztán egy év Bolíviában. Háromszor telefonált! Csak háromszor! Maga szerint ez kedves? Később két hónap Chilében. Onnan már fel se hívta őket.

JUDITH Honnan tudja ezt? Hogy hányszor hívtam őket, ezt még maga sem tudhatja. Még a legjobb technikával sem / tudhatja, akkor még nem is volt mobilom.

THOMAS Ez nagyon érdekes téma, de mivel sürges az idő, maradjunk annyiban, az effélék kitalálására is vannak módszerek. Le lehet kérdezni a szülői ház telefonbeszélgetéseit az elmúlt 15 évből, de fel is lehet hívni a kedves mamát, aki egyébként se csinál semmit, és örül egy beszélgetésnek, és azt lehet neki mondani, hogy az egyetemi újságnak dolgozom, és cikket írok.

JUDITH Ezt elmondta volna nekem.

THOMAS Nem, ha azt mondjuk, hogy a cikk születésnapra meglepetés, az anyák szeretik ezt, teljesen megörülnek a születésnapoktól és a meglepetésektől.

JUDITH Közel sem tud mindent. Maga is hibázhat. Bolíviában voltunk, de nem voltunk Chilében.

THOMAS Hamis papírokkal utaztak be Chilébe. Ha tudná, mennyi mindent megtudunk, ha valaki érdekel minket. De ezek csak tények. A tények tévedhetnek. Egy tény jelent-

het valamit, de akár valami egészen mást is. Ami engem inkább érdekel: a férje és a szülei – jól ment? Azt sejttem, a légkör mindig feszült volt, a beszélgetés akadozott. Aztán az apja mondott valamit, amire a férje is mondott valamit, mire az apja megint és így tovább és így tovább. Kubáról, Észak-Írországról. Vagy Izraelről.

JUDITH Ki mondta ezt magának?

THOMAS Ehhez csak egy kis fantáziára van szükség. Elég jól el tudom képzelni, hogyan törődtek magával a szülei. Az egyetlen gyerek. Olyan tehetséges. Mindegy, mit csinál, mindenki mondta, „micsoda tehetséges egy gyerek!” A lovaglőleckék, a vívőleckék, az úszóleckék, az énekleckék, a kiváló iskola, a fuvalleckék, a zongoraleckék, a kiváló gimnázium, aztán Cambrige, mibe is kerülhetett! És a hála? Bolíviából három hívás. Chiléből nincsen hívás. Drogok, szakállas barátok, amikor a szakáll még nem is volt divatban. Röplapok, tele nyelvtani hibákkal.

JUDITH Nyelvtani hibákkal?

THOMAS Nincs ezzel semmi baj, mindenki követ el nyelvtani hibákat.

JUDITH Biztos vagyok benne, hogy maga követ el nyelvtani hibákat, de én soha.

THOMAS Mindenki követ el –

JUDITH Akkor mutassa meg őket.

THOMAS Már elmúlt 11 óra. Egyszerűen higgye el nekem. Ismerem minden fogalmazását. Még egy ilyen húséges olvasója, mint én, nem lesz. Még a habilitációját is olvastam Frantz...Fan... Frantz Fan..

JUDITH Frantz Fanon.

THOMAS Igen, tz-vel. Ez meg mi, Frantz, tz-vel!

JUDITH Azt is olvasta?

THOMAS Bizony, bizony, bizony.

Nagyon igyekeztem, hogy egy kollégának kelljen, de el sem tudja képzelni, milyen kifogásokra képesek emberek, hogy ne kelljen 764 oldalt *Frantz Fanon forradalmi erőszak koncepciójáról* elolvasniuk. És csak egyetlen napom volt.

JUDITH Ennyire fájt?

THOMAS Kíméljen meg az arroganciájától. Unalmas volt, nem magasröptű, nem nehéz megérteni, csak unalmas. Maga és Fanon úr aggódik a gazdag és a szegény miatt, mintha ez még senkinek sem tűnt volna fel. Szívesen megváltanák a világot, de hát ki nem!

JUDITH Fanonnál a gyarmatosításról van szó és az elnyomottak jogairól, –

THOMAS – hogy erőszakhoz folyamodjanak.

JUDITH Igen.

THOMAS Erőszakhoz!

JUDITH Igen.

THOMAS És itt is van. A nagy szó. Erőszak. Ezért akart valószínűleg Dél-Amerikába menni. Persze lehetett volna Afrikába is, de, elismerem, Bolíviában jobb a zene, és biztos vagyok, hogy jobbak a partyk is. A föld rabjai. Tényleg megtalálta őket? Ott voltak Bolíviában?

JUDITH A föld rabjait megtalálni, elég csak kimenni az utcára. Elég egy taxiba szállni vagy bevásárolni a szupermarketben.

THOMAS Tudja, milyen dolgokkal foglalkozom nap mint nap, professzor asszony? A dzsihád-idióták, akiket szemmel kell tartanom, a kistrácok, akiknek nincs barátnőjük, és aztán a neten kinyilatkoztatják, hogy készek Allahért harcolni, és őszintén szólva bízom benne, hogy

meg is teszik, de valahol a sivatagban lövetik agyon magukat, és nem mennek fegyverrel egy újság szerkesztőségébe vagy egy popkoncertre, vagy nem hajtanak egy teherautóval a tömegbe. Az igazság az, hogy teljesen tehetetlenek vagyunk azokkal az emberekkel szemben, akik készek meghalni. Aki meg akar halni, legyőzhetetlen, nem lehet feltartóztatni, minden büntetés alól kivonta magát, csak ezt nem lehet a nyilvánosság előtt beismerni, már így is elég nyugtalan mindenki. Ezek a maga féle föld rabjai, a párizsi gyilkosok? Valaki, mint maga, az utolsó, akire szükségem van. Az összes régi teória, tegnapelőtti harag. A történelemórák poros kísértetei. Amikor felfigyeltünk magára, nevetnünk kellett. „Ez még mindig létezik?“, kérdezte a kollégám.

JUDITH Mert az elnyomás el van törölve és a szegénység meghaladott.

THOMAS Én is jobban örülnék, ha a javak jobban lennének elosztva. Először is nekem, másodszor, mindenki másnak. Becsszó. A bankok kegyetlenek és a kormányok korruptak, ezt pont olyan jól tudom, mint maga. Még az is lehet, hogy én jobban tudom.

JUDITH A dzsihad-idióták, ahogy maga nevezi őket, a legnagyobb megfélemezés. Miattuk korlátozzák mindenki szabadságát, miattuk gyanús mindenki, aki nem ért egyet a status quóval. Valójában támogatják a rendszert, amiről azt hiszik, hogy rombolják.

THOMAS Támogatják a rendszert? Éjszakánként ezekről a videókról álmodom, amiket meg kell néz-nem, magával ellentétben. Minden nap elképzelem, mi történik, ha csak egyetlenegy alábecsülünk. A

nagy megfélemezés! Gondolja meg, hogy miket mond, különben elveszítem a humorérzékemet!

JUDITH Szerintem ez már megtörtént.

THOMAS Ez itt lehet, hogy egy rossz rendszer, de –

JUDITH Még mindig a létező legjobb.

Ezt a mélyenszántó, szellemes és eredeti mondatot már elég sokszor hallottam.

THOMAS Talán mert igaz?

JUDITH De mi van, ha *nem* igaz? Mi van, ha ez *nem* a legjobb rendszer? Mi van, ha ez tulajdonképpen egy kegyetlen rendszer, ami a földgolyót kizsákmányolja és az embereket félelemben és bizonytalanságban tartja, és pillanatnyilag még a demokrácia látszatának is búcsút mond, mi van akkor?

THOMAS Én nem tudok jobb rendszert elképzelni.

JUDITH Azt elhiszem, de ez mit bizonyít? Hogy *maga* nem képes jobbat elképzelni!

THOMAS Arra számít, hogy immunis vagyok a sértegetéseire, és részben igaza is van, de csak részben. „Strukturális erőszak vs. forradalmi erőszak” – ha olvasom, amiket itt ír, olyan, mintha a hetvenes években lennék.

JUDITH Igaz volt akkor, és ma is igaz.

Csak már nincs divatban.

THOMAS De hát nyilván, de. Tavaly kapta meg a tanszékét.

JUDITH És hogy az állam megtűri, hiteltelenné tesz.

THOMAS Hogy fizeti magát. Az azért egy kicsit hiteltelenné teszi.

JUDITH Ebből látszik, milyen ártatlan és barátságos.

THOMAS Nem így van?

JUDITH Ne aggódjon, egyre kevesebbet fizet, és pár év múlva már csak olyan embereket fog képezni, akik

nem akarnak mást az élettől, csak kis telefonokat és vékony számítógépeket.

THOMAS Mi baja van a vékony számítógépekkel?

JUDITH Semmi, nagyon praktikusak. A világ csodája. Milyen papírvékonyak is lettek. És még annál is vékonyabbak lesznek. Milyen csodás jövő.

THOMAS Ha kidől egy fa, és senki se látja, valóban kidől?

JUDITH Mi?

THOMAS Ha már itt van nálam. Mint filozófusnő. Mindig is tudni akartam: ha kidől egy fa, és senki se látja, tényleg kidől?

JUDITH Ki teszi fel a kérdést?

THOMAS Ki teszi fel a kérdést?

JUDITH Hát ez az, ki teszi fel a kérdést?

THOMAS Hát én.

JUDITH Látja.

THOMAS Nem.

JUDITH Gondolkozzon!

THOMAS De –

JUDITH Jöjjön el a szemináriumomra. Talán tudunk magának segíteni.

THOMAS Melyikre is? *Terminológia I*, hétfőn 3-tól 5-ig, vagy *Bevezetés a politikai filozófiába*, szerdán 14-től 16 óráig, ebben a félévben: „*A strukturális erőszak történelmi teóriái.*” Igen, talán el kéne mennem. Talán akkor végre megérteném, hogy mit jelent a „strukturális erőszak”. De ez a fával jobban érdekel.

JUDITH Nem akarja tudni, hogy mi az a strukturális erőszak.

THOMAS Valóban, erre tényleg nincs idő.

JUDITH Egy ember strukturális erőszak alatt szenved, ha megtanítják neki, hogy a szegények és a gazdagok között fennálló ellentétek természetesen, fent és lent olyan szo-

rosan kötve, mint a csillagok rendje. Ha megtanítják neki, hogy szabad, mert megveheti a legújabb telefont, hogy másokat informáljon vele, milyen dalokat és filmeket töltött le éppen.

THOMAS Mi baja van ezekkel az eszközökkel?

JUDITH Ha egy embernek nincs esélye a tanulásra, de azt mondják neki, hogy az lehet belőle, ami akar, ha pozitívan gondolkozik. És ha bebeszéli neki, hogy az ő hibája, ha nem boldog. Azért nem boldog, mert nem gondolkozott pozitívan, és a rossz, ami vele történik, jogosan történik.

THOMAS És akkor gépfegyvert ragad?

JUDITH Nem, akkor átadja magát a csendes kétségbeesésnek. A legkevésbé ragadnak gépfegyvert. Még akkor is, ha a média máshogy állítja be. Szinte senki sem ragad gépfegyvert.

THOMAS Akkor a dzsihád-idiótákat csak kitaláljuk?

JUDITH Valóságosak és kegyetlenek, de csak kevesen vannak, és egy olyan rendszerbe jönnek, ami sebezhetetlen, és miattuk van veszélyeztetettnek beállítva.

THOMAS Nem jelentenek valódi veszélyt?

JUDITH Az autóbalesetek veszélyesebbek.

THOMAS Az autóbalesetek balesetek, nem pedig erőszak!

JUDITH Milliárdokat fizetünk azért, hogy az embereket meggyőzzük, gépekre van szükségük, amelyek olyan sebességgel ruházzák fel őket, ami nem az ő agyukhoz lett kitalálva, és bebeszéli nekik, hogy akár el is adósodhatnak érte, és aztán eladósodnak, gyorshajtanak és meg-

halnak. 25 000 halott Európában, csak tavaly. Nem erőszak?

THOMAS Nem, ez nem erőszak.

JUDITH És az, hogy itt vagyok, az nem erőszak?

THOMAS Nem, ez egy kérdés. Kérés felvilágosításért. Minden nézőpontot érvényesítünk, a leghülyébbek jogait is megvédjük. Harcolunk a törvénytisztelő polgárok jogaiért, hogy mindenféle agyament hülyeséget megállapíthassanak.

JUDITH Törvénytisztelő polgárok. Megható.

THOMAS Igen, hűek az állam törvényeihez.

JUDITH Miért vagyok itt?

THOMAS Azt maga pontosan tudja.

JUDITH Fogalmam sincs.

THOMAS Ezt nem hiszem.

JUDITH Kötelessége megmondani, miért vagyok itt!

THOMAS Honnan tudja, mi a kötelességem? Ezt a tévéből szedte?

JUDITH Egyáltalán hogy hívják?

THOMAS Hívjon csak Thomasnak.

JUDITH És a vezetéknéve?

THOMAS A Thomas elég lesz.

JUDITH Meg kell adnia a szolgálati számát.

THOMAS Becsszó, megadnám magának, ha lenne.

JUDITH Ki maga?

THOMAS És maga ki?

JUDITH Mi?

THOMAS Azt gondoltam, ez egy filozofikus kérdés. Ki vagyok én, ki vagy te, honnan jövünk és hová megyünk? Embereket is öl?

Szünet.

JUDITH Tessék?

THOMAS „Az erőszak éppúgy beforaszthatja az általa ejtett sebeket, mint Akhilleusz lándzsája.”

JUDITH Mi?

THOMAS Sartre. Az előszóban Frantz-vel, Fanonhoz.

JUDITH Hogy embereket is ölök?

THOMAS Vagy csak a szemináriumain radikális? Maga az a típus?

Szünet.

THOMAS Szerintem maga nem az a típus.

JUDITH Nem büntethet azért, amit gondolkodok.

THOMAS De azért, amit tesz, már büntethetem.

JUDITH És azt akarja mondani, hogy a vélemény is tett. Azt akarja mondani, ha azt hirdetem, hogy a rendszert le kell rombolni, akkor bűnös vagyok, ha valaki, aki rám hallgatott, elhatározza –

THOMAS A vélemény még nem tett. A vélemény az vélemény. A tett az tett.

Papírt vesz fel az asztalról, és felolvassa.

THOMAS „Elkötelezzük magunkat erre az akcióra, pontban éjfélkor december 24-én.

Elkötelezzünk magunkat drasztikus intézkedések foganatosítására, a status quo destabilizása érdekében. Elkötelezzük magunkat minden eszközre, ami megkérdőjelezi azt, aminek állítólag nincs alternatívája.”

Megakad, a faliórára néz.

THOMAS „Az ártatlanok védelmének retorikája olyan rendszert szolgál, amelyik tett arról, hogy éppen olyan kevés ártatlan legyen, mint valódi bűnös. Nincsenek már bajtársak, csak személyek tárgyi kényszer alatt. Aki részvétet kér, az a

harc feladását kéri. Aki a harcot még vívni akarja, elfogadja, hogy embertelennek mondják.”

Felnéz. Szünet.

THOMAS Ez a maga gépéből van.

Szünet.

THOMAS Nagyon vékony gép egyébként. Nagyon gyors, nagyon jó képernyő. Biztos sokba került.

JUDITH Ezt nem publikáltam.

THOMAS Nem.

JUDITH A gép sosem csatlakozott az internetre.

THOMAS Hát akkor ezt meg hogy?! Ilyen nincs is.

JUDITH Sohasem volt összekötve az internettel.

THOMAS Soha?

JUDITH Egyetlen alkalommal sem.

THOMAS És miért? Azért, hogy ami a meghajtóján mentve van, biztosan titokban maradjon?

Szünet.

THOMAS Egy gép, ami sosem csatlakozott az internethez. Nem csodálkozhat rajta, ha kíváncsiak lettünk.

JUDITH Ilyesmit írni még nem tilos.

THOMAS Természetesen nem.

JUDITH De?

THOMAS Nincs de.

JUDITH Szóval miért vagyok itt?

Szünet.

THOMAS Hol van a bomba?

Szünet.

JUDITH A bomba?

A férfi az órára mutat.

THOMAS Ez nagyon kedves volt. Hogy elbeszélgettünk, egy kicsit megismerhettük egymást. De most a lényegre kell térnünk.

JUDITH Milyen bomba?

THOMAS Kevés időnk van, és mindig azt mondja, „mi” és „hogyan” és „tessék”, és folyamatosan meglepődik, holott egészen egyszerű dolgokat szeretnénk tudni. „Elkötelezzük magunkat erre az akcióra, pontban éjfélkor december 24-én.” Ez kivételesen nagyon világos. Még háromnegyed óránk van, és tényleg szívesen megtudnám: hol van a bomba?

JUDITH Nincsen bomba!

THOMAS Harcról ír. Áldozatokról ír, ártatlanokról, akiket szintén érint, azt írja, számolni kell azzal, hogy embertelennek fogják hívni.

JUDITH Ez a szemináriumomhoz kell!

Hogy hogy nézne ki egy szöveg, amivel valaki egy drasztikus akcióra –

THOMAS Egy terrorcselekményre.

JUDITH – kötelezné el magát, aminek tisztán elméleti alapja van. Ez a szemináriumomhoz kell! Ezért tartóztattak le?

THOMAS Nem tartóztattak le.

JUDITH Azt akarja mondani, nem vagyok / letartóztatva?

THOMAS Ahogyan jogosan hangsúlyozza, nem illegális a saját gépén baromságokat írnia. Csak aggódtunk egy kicsit, és ezért megkértük, hogy látogasson meg. Nagyon kedvesen elfogadta a meghívásunkat.

JUDITH Mondhattam volna nemet?

THOMAS Az ember mindig mondhat nemet.

JUDITH Nem kellett volna jönnöm?

Ott az utcán mondhattam volna, „tűnjenek el, hajtson tovább”?

THOMAS Felolvasták magának a jogait? De hát szokott tévézni. Ha senki sem olvassa fel a jogait, nincs letartóztatva.

JUDITH Mehetek?

THOMAS Aki nincs letartóztatva, mehet.

JUDITH Most rögtön?

THOMAS Örülnék, ha maradna.

A nő feláll, az ajtóhoz megy, és lenyomja a kilincset. Az ajtó zárva.

JUDITH Nyissa ki.

THOMAS Örömmel.

Meg se mozdul.

JUDITH Le vagyok tartóztatva?

THOMAS Nem.

JUDITH Akkor nyissa ki.

Szünet. Thomas meg se mozdul.

THOMAS Következő a helyzet. Meghívtuk egy beszélgetésre, és maga eljött. Ezt nagyra értékeljük / De –

JUDITH Nyissa ki!

THOMAS – amennyiben a beszélgetést éppen ennél a „hol van a bomba” kérdésnél szakítja félbe, az azt jelenti, hogy intézkedéseket kell foganatosítanunk. Maga is látja, mindjárt ott vagyunk. Dec. 24. Éjfél.

JUDITH Ha nem vagyok letartóztatva, el kell engednie / engem.

THOMAS Ha nincsen letartóztatva.

JUDITH Azt mondta, nem vagyok...

THOMAS Még nem.

JUDITH Úgy érti, nem vagyok letartóztatva, amíg önként maradok. De ha ragaszkodom hozzá, hogy elmenjek...

THOMAS Akkor le kell tartóztatnunk.

JUDITH Akkor tegye meg.

THOMAS Az nem lenne jó. Senkinek.

Sokkal jobban veszi ki magát a bíróságon, ha együttműködik.

JUDITH Gyanúsítani akar?

THOMAS Erről nem mi döntünk, hanem az államügyész. Mi inkább elkerülnénk. Maga csak írt. Még kijöhet a dologból. Nem hisszük, hogy tényleg készített egy bombát. Nem hisszük, hogy képes rá. Azt hisszük, hogy valaki más volt. Érdemes lenne együttműködnie.

JUDITH Tartóztassanak le vagy engedjenek el!

THOMAS Mert ez egy jogállam?

JUDITH Még nincs minden szabály hatályon kívül.

THOMAS Konkrét veszélyben most már sok mindent szabad. Maga miatt egy csomó embert hívtunk el a karácsonyfa mellől. Embereket, akik közül mindegyik szívesebben lenne a családjával.

JUDITH Mindezt miattam?

THOMAS Mindezt maga miatt, ma délután óta. 5 órakor megszereztük a jelszavát, 5 óra 30-kor már ott volt a szöveg a lemezen elolvasva, 5 óra 45-kor a terrorelhárítás akcióba lépett.

JUDITH És kiszedtek a taxiból.

THOMAS 10 óra 09-kor. Gyorsabban is lehetett volna, elismerem. Valaki úgy döntött, hogy először megfigyeljük, aztán egy újabb döntés született, és lecsaptunk.

JUDITH Hogy jutottak be a gépembe?

THOMAS Ez az a kérdés, amit egy ártatlan személy most feltenne? Hogy jutottak be a gépembe?

JUDITH Ez teljesen abszurd! Maga is látni fogja –

Felnéz az órára.

JUDITH ... 32 perc múlva, hogy nincs bomba! Nyissa ki az ajtót vagy tartóztasson le!

Szünet.

THOMAS A választást megtagadni, egy ügyvédet iderángatni, a pontos vádakát meghallgatni, bla, bla, bla. Ezek a jogai. Ha tolmácsra van szüksége, kap egyet. Szüksége van tolmácsra? Csak szólnia kell. Ezenkívül tájékoztathat másokat a letartóztatásáról. És ezeket az információkat, ha akarja, írásban is megkaphatja. Ez szintén a joga. Jogában áll a jogait írásban is megkapni. És most a csúcspont: minden, amit mond, a bíróságon felhasználható maga ellen.

JUDITH Akkor szeretném megkapni.

THOMAS Mit?

JUDITH Az ügyvédet és a telefonbeszélgetést.

THOMAS Látja, ez a probléma a letartóztatással. Alig mondjuk meg az embereknek / a jogait –

JUDITH És mindent kérek írásban.

THOMAS Szenteste? A titkárnő Ibizán nyaral!

JUDITH Jogom van hozzá. Követelem a jogaimat írásban.

Habozik, aztán a telefonért nyúl.

THOMAS Írásban akarja a jogait... Nem tudom, nincs valamilyen nyomtatvány... Jó, csak írjad fel!

Leteszi.

JUDITH Beszélni akarok az ügyvédemmel.

THOMAS Jó ügyvédje van, tudom. Dr. Kregler, drága, de meggyőző, számíthat rá. Csak nem a karácsonyi szünetben. Izlandon van, és ha még fel is venné a telefont, jó időbe telne, míg ideér.

JUDITH Akkor szerezzen nekem egyet.

THOMAS Szenteste?

JUDITH Jogom van hozzá. Ezt maga mondta.

THOMAS Joga van hozzá, de nem érek rá. Éjfélkor robban a bomba.

JUDITH Éjfélkor látni fogja, hogy semmi se robban fel. Szerezzen nekem egy ügyvédet!

THOMAS Majd foglalkozunk ezzel, ha végeztünk.

JUDITH Mikor végzünk?

THOMAS Amikor hatástalanították a bombát.

JUDITH Nincs bomba!

THOMAS Akkor nincs szüksége ügyvédre.

JUDITH Jogom van hozzá.

THOMAS Nekem is vannak jogaim. Például jogom van a maga jogait háttérbe szorítani, ha veszély áll fenn. Az ilyenért kitüntetés jár.

JUDITH Nincs veszély!

THOMAS Szerencsére. És azok szerencséjére, akiket nem fenyeget veszély. Nekem pech, ezt elismerem. De ha a bomba felrobban, az még nagyobb pech lenne nekem. Mit tanácsolna az ügyvédje? „Ne mondjon többet, hallgasson, egy szót se!” Aztán hazaszaladna a rohadt fához, meg a gyerekekhez. Én ugyan ezt elmondom magának, gratisz. Nincs időnk. Később hívjuk az ügyvédet. Most még ne tagadja meg a választását.

Szünet. Judith össze van törve, rájön, milyen kiszolgáltatott.

THOMAS És ez a tükör? Nyilván tudja, hogy egy ilyen tükör nem csak egy tükör, ki figyelhet minket?

Szünet.

És most biztosan azon gondolkodik, hogy igaz-e, amit mondanak.

Igazságszérum, elektrosokk, waterboarding. Most azon gondolkodik, hogy ezt csináljuk-e.

JUDITH Ezt maga soha... Ezt...

Elakad a szava, most tényleg fél.

THOMAS Ha tudni akarja, hogy ezt tényleg csináljuk-e, ha tényleg tudni akarja, akkor csak így tovább, professzor asszony.

Feláll és fenyegetően közelít. A nő az arca elé tartja a kezét, fél, hogy megüti.

THOMAS Most velem beszél. Megmondja nekem, hol van a bomba. Ami a kezemben van, elég, hogy hosszú, nagyon hosszú időre rács mögé kerüljön. Hagyja abba a játszadozást, hagyja a szarságait, megmondja nekem *most*. Vagy rá fog jönni, hogy csináljuk-e ezeket a dolgokat.

JUDITH Valószínűleg csinálják...

Hirtelen magához tér, félig tisztán önfegyelemből, félig mert hirtelen megértett valamit. Felegyenesedik és újraéledt erővel szólal meg.

JUDITH ... de velem nem fogják csinálni.

THOMAS Nem?

Mialatt Judith beszél, egyre magabiztosabb lesz.

JUDITH Külföldiekkel, akik nem beszélnek a nyelvet és sötét a bőrük, szakálluk van, úgy bánnak, ahogy akarnak. Senkit sem érdekel. – De engem... nem kínozhatnak. Van egy tanszékem. Vannak kapcsolataim a médiával. Elmehetek a tévébe, és nagyon

hosszú mondatokban beszélek. Cikkeket írok. Velem ezt nem lehet.

THOMAS Még küldhetünk egy helikoptert. Még lezárhatunk utcákat, még evakuálhatunk. Tudja, hogy egy bomba mit csinál az emberi testtel? Egy ilyen helyzetben rendkívüli jogaink vannak.

Fenyegetően feláll, fölé hajol, de már nem működik: Judith lehiggadt.

JUDITH Akkor mutassa a rendkívüli jogait. Hozza a szérumot. Küldje be a vizet.

Szünet. Thomas bámul rá.

JUDITH Semmit se tudnak tenni. Ott vannak az emberei mellényekkel és fegyverekkel, meg a helikopterei és a drága lehallgatókészülékek, de valójában ott állnak és tehetetlenek érzik magukat.

THOMAS Tényleg bízunk a rendszerben? Bízunk abban, hogy megtiltja nekem, hogy fájdalmat okozzak magának? Ezt talán nem kéne. Ha igaza van abban, amit ír, akkor ezt talán nem kéne.

Szünet. A nő kicsit nyugtalan, de igyekszik nem mutatni.

THOMAS Először pro forma elítélnek, mert túlléptem a hatáskörömet, de aztán kitüntetések kapok és előléptetnek. Ez így megy. Aztán már benne leszek a tévében, és magának megtiltja a bíró, hogy interjút adjon. Egy bírónak ezt is szabad. Egy bírónak szinte mindent szabad.

JUDITH Nézzen csak rám. Úgy nézek ki, mint aki embereket akar ölni? Látott már gyilkosokat, úgy nézek én ki?

THOMAS A gyilkosok nem úgy néznek ki / mint gyilkosok –

JUDITH Hanem, mint normális emberek, tudom, ezt mondják, de tényleg így van? Valójában ez nem is így van. Maga sem hiszi ezt el, és ha még azt is gondolja, hogy úgy nézek ki, mint egy gyilkos... Úgy nézek ki, mint aki bombát készít? Egy professzor asszony vagyok, aki unalmas dolgokat ír a strukturális erőszakról, és néha tüntetésekre jár. Nézzen rám. Otthon, a pincében, kesztyűben és mindenféle savakkal meg leírásokkal az internetről? Veszélynek kitéve, hogy a levegőbe repülök, leszakadnak a kezeim, úgy nézek ki? Csak nem hiszi, hogy erre képes vagyok. Nem hiszem el, hogy ezt hiszi.

Szünet.

THOMAS Talán nem.

Szünet.

THOMAS De a férje?

JUDITH A férjem?

THOMAS Exférje. Bocsánat. Az exférje.

JUDITH Úgy érti, hogy Peter.

THOMAS Persze, miért, mit gondolt? Itt van a szomszédban a kollégánál. Akkor kaptuk el, amikor tegnap magától hazaindult, 10 óra 52-kor, amikor még fiatal volt az este. Akkor még ő volt az első számú gyanúsított. Maga csak mellékesen jött be a képbe. A kihallgatójának jókora előnye van. De be fogjuk hozni.

JUDITH Behozni?

THOMAS Tegyen vallomást, mielőtt ő tesz. Tudja, hogy soha többé nem látja meg a napfényt, ha a bomba felrobban. De szabadon távozhat,

ha megmondja nekünk, hol van. Csak magát kell vádolnia, akkor eljárást kezdeményezünk maga ellen. Akkor ez a maga bombája. Akkor ő szabad. Ez az ajánlatunk neki. Így működik a jogrendszer.

JUDITH Ez abszurd.

THOMAS Szinte minden bűncselekménynél van valaki, aki megegyezik velünk és szabadon távozik. Tényleg nem tudta? Nem is annyira igazságra van szükségünk, arra ott van a Jóisten meg az angyalkái, nekünk egy *történetre* van szükségünk. Ha Peter beszél, van valakinek, aki megmutatja magát. És beszélni fog. Az emberek sokra képesek, hogy ne kerüljenek börtönbe. Már nagyon fáradt. Szerencse, hogy már nem a férje. Akkor a vallomása nem lenne érvényes. Kicsit korai volt a válás. Ha bűncselekményt akarnak elkövetni, össze kell házasodniuk.

JUDITH Mit kéne bevallania, nincs bomba!

THOMAS Akarja tudni, egyáltalán hogyan tűntek fel nekünk? Előző héten robbanóanyag-maradványokat találtunk Peter bőröndjén. Reptér, szűrőpróba. Ha valakinek nemrég robbanóanyaggal volt dolga, és hozzáér egy bőröndhöz, kiszúrja a detektor.

JUDITH Bárki más is hozzáérhetett a bőröndhöz. Egy taxis. Egy hordár. Bárki. Ez nem bizonyít semmit.

THOMAS Így van, és ezért nem is hívjuk bizonyítéknak, csak nyomnak.

JUDITH Véletlenül tettek egy próbát és –

THOMAS Nem egészen véletlenül. Volt egy terhelő vallomásunk.

JUDITH Kitől?

THOMAS Arianének hívják. Szép név, nem? A diákja volt, és rövid ideig

a... De hát ismeri Petert. Ő meg a diákjai. A régi nóta. Már nincsenek összeházasodva, beszélhetünk nyíltan. Szóval Ariane valamit megtudott, és hirtelen eszébe jutott, hogy valaki, aki ilyesmit tud, és nem szól senkinek, az cinkos, és börtönbe mégse akart menni miatta, ráadásul az exférje még szemét módon is bánt vele. De hát ismeri őt.

JUDITH Ezt csak kitalálta.

THOMAS Aztán megcsináltuk a szűrőpróbát, amikor Peter a szociológus kongresszusra Frankfurtba utazott, hogy ezt a hihetetlenül érdekes előadást „A késő kapitalizmus szisztematikus eltávolodása a demokráciától” címmel megtartsa. Kis időre őrizetbe vettük, látnia kellett volna, egészen sápadt volt, izzadt, de aztán futni hagytuk. Egyrészt azért, mert, ahogy maga is olyan segítőkészen megemlítette, egy szűrőpróba még nem bizonyított, másrészt utána természetesen követni tudtuk őt, és megfigyeltük a környezetét, így kell ezt csinálni, így működik a jó öreg rendőrségi munka. És a környezete – az maga. Aztán feltűnt nekünk a számítógépe, ami még soha nem csatlakozott az internethez, és aztán tegnap megszereztük ezt a számítógépet. A borszállítmány, emlékszik? A különös férfi, három dobozzal és a teherautóval, aki lecsöngette magát az utcára, és elkezdett beszélni, valami alig érthető akcentussal, és maga egyre mondta, hogy nem rendelt bort, de ő megmutatta a szállítólevelet, és ragaszkodott ahhoz, hogy átvegye, de maga egyre mondta, hogy biztosan nem, és aztán a férfinak fel kellett hívnia valakit, és aztán megint magát kérdezte, és amikor már tényleg eleget lett

volna, bocsánatot kért, és elhajtott. 7 és fél perc. Több időre nem volt szükségünk. Ajtónyitásban tényleg jók vagyunk, ezt egyetlen betörő sem csinálja utánunk. És aztán láttuk a felhívását egy akcióra december 24-én. Karácsony – ezt akár enyhítő körülményként is értékelhetnénk. Karácsony napján kevesebb kárt okozunk, alig vannak emberek úton, a terek üresek, az áruházak zárva, a minisztériumok is. Valószínűleg maga is így tervezte. Szimbolikus jelentőség, valószínűleg halottak nélkül – tökéletes.

JUDITH Biztosan lehallgattak minket, amikor Peter nálam volt. Biztosan mikrofonokat rejtettek el a házamban.

THOMAS Ilyesmit nem csinálunk.

JUDITH Mert tisztelik a személyiségi jogokat?

THOMAS Mert nincs rá szükség. Nem kell nekünk mikrofonokat eldugni. Az emberek már maguk viszik haza a mikrofonokat. Ezek az eszközök. Mindenkinél ott a mikrofon.

JUDITH Beszéltünk merényletről?

THOMAS Nem, de ez még semmit sem bizonyít. Az igazat megvallva ez pont maga ellen szól.

JUDITH Ellenem szól, hogy nem beszéltünk bombákról?

THOMAS Egy kicsit. Úgy értem, egy egész este, annyi óra, és sosem hangzik el a „bomba” szó? Ez már önmagában feltűnő. Miért ilyen óvatosak? Ellenben drasztikus akcióról írnak. Ez miért nem került szóba? Ehelyett: „Hamarosan itt az idő.” Ezt ő mondta, maga pedig hirtelen témát váltott. Mit értett azon, hogy „hamarosan itt az idő”?

JUDITH Honnan kéne tudnom! Már fogalmam sincsen. Mégsem jegyzek meg / mindent –

THOMAS Természetesen nem, már fogalma sincs, de nekünk ennyi is elég volt. „Hamarosan itt az idő.”

Az ajtaja előtt kaptuk el.

JUDITH Az én ajtóim előtt?

THOMAS A hazaúton.

JUDITH Akkor már egy napja itt van.

Szünet.

JUDITH 24 óra. Akkor el kell engedniük!

Thomas hallgat.

JUDITH Vagy egy bírót elővezetni. Ha továbbra is fogva tartják, anélkül, hogy egy bíró látná, minden érvénytelen. Minden, amit mond. Semmit sem használhatnak.

Thomas hallgat.

JUDITH És mielőtt megkérdeznék: igen, a tévéből tudom.

THOMAS Hívhatunk egy bírót, amint ellene vall. A bírónak nem fog tetszeni, mert karácsony van, de nem lesz választása. A maga kijelentésével lesz egy ügyünk. Akkor Peter itt marad, és maga mehet a szüleihez.

JUDITH Mindjárt éjjél, akkor látni fogja, hogy semmi se történik, akkor minden feloldódik a levegőben!

THOMAS Ha semmi sem történik, nem változtat sokat. Minden nyom. A szűrőpróba, a számítógép, a különös beismerő nyilatkozata.

JUDITH Nem beismerő nyilatkozat volt. Egy / pusztán elméleti –

THOMAS Bármi is volt. Elég ok, hogy közbeavatkozzunk. Talán a bombát egyetlenül rakták össze, talán később megpróbálták volna újra. Minden, amire szükségünk van, egy vallomás, hogy valamit tervez-

tek. Meg kell vádolnia, vagy neki magát. Mindenkit a szabadságáról hívtunk vissza. Nem marad titokban. A média még nem tud semmit, de nemsokára kiszivárogo. Akkor szükség lesz egy vallomásra valakitől, különben hogy néz ez ki? Az összes ember, aki nem lehetett a családjával. Nem szívesen hagyjuk, hogy paranoiával vádoljanak. Szükségünk van egy vallomásra.

JUDITH Azt hittem, ez egy jogállam.

THOMAS Így van, ezért kell a vallo-

más.
JUDITH Nem fogom bevádolni őt, és ő se engem.

THOMAS Gondolja maga, de ez nem így működik. Ne becsülje le az emberi gyengeséget. Csak 1 órája csinálja, ő már 24 óta. Még azok, akik ártatlanok, mint egy kisgyerek, ők is megvádolnak másokat, hogyha félnek attól, hogy őket megvádolják. Ilyen a természetünk. Nem bízunk egymásban. És megbízhatott valaha is benne? Emlékezzen csak vissza, amikor cserbenhagyta hegy-mászásnál.

JUDITH A mentőket hívta!

THOMAS Ugyan már! Nem tudtak továbbmenni, maga nélkül mászott fel.

JUDITH Hogy hívja a mentőket! Ezt kellett tenni. Begörcsölt a karom.

Ha segíteni próbált volna nekem –
THOMAS Cserbenhagyta! Szó szerint!
Cserben!

JUDITH És ez fontos volt!

THOMAS Fordított helyzetben maga is megtette volna?

JUDITH Nekem is ezt kellett volna tennem, igen.

THOMAS Valóban?

JUDITH Természetesen.

THOMAS Peter a falon lóg és segítségért kiált, és maga nem mászik le

hozzá, hanem megy tovább? Hogy 9 órával később jöjjenek a hegyi mentők? 9 óra! Egy egész éjszaka ott lógott azon a sziklafalon, ő meg tévét nézett a hotelban! Valóban azt hiszi, hogy bízhat benne? Hogy nem mondott el mindent, ami ahhoz kell, hogy mentse magát? Csak azt akarjuk tőle hallani, hogy a maga ötlete volt. Hogy maga kényszerítette rá. Több nem kell. Már mehet is haza.

Az órára néz.

THOMAS Egyébként már lazíthatunk.

Már késő evakuálni. Már nem tudjuk hatástalanítani a bombát, már csak az a kérdés, hogy lesz-e vallo más.

JUDITH Valójában nem hisz a bombában. Csak azért mondja ezt, hogy ügyvéd nélkül hallgathasson ki minket.

THOMAS Ha az exfeleségem szorult helyzetbe kerülne, és felajánlanék neki, hogy vagy ő menekül meg, vagy én... Tudom, hogyan döntene. És én egy ilyen helyzetben szintén tudnám, hogyan döntenék. És ráadásul még szerettem is őt. És ő engem. De változunk. Az idő múlik. El tudom képzelni, miért ment bele ebbe az ostobaságba. Be akarja bizonyítani, hogy még mindig azok, akik voltak.

JUDITH Te jó isten, egy gondolatjáték volt! A szemináriumomra.

THOMAS Még mindig hülyének néz, ugye?

JUDITH Maga nem hülye. Minden, amit mond, értelmes. De csak kis mértékben. Szerény, óvatos és bátor-talan értelem, ami semmin nem akar változtatni, és minden rosszat elfogad, mert még sokkal rosszabb is lehetne. Ez maga. Ezért sem engedik,

hogy a veszélyes terroristát hallgassa ki, csak... az exfeleségét, a szomszédban, a professzor asszonyt.

THOMAS És ha mindent a levegőbe röpítünk – csak elméletileg –, minden jobb lehetne? Ez a maga... gondolatjátéka?

JUDITH A dolgok levegőbe röpítése nem javít a helyzetünkön. De valamit jelez. Az egyetlen, amire még mindenki figyel. A kiáltás, ami a legmesszebb hallatszik.

Szünet.

JUDITH Ez a gondolatjáték. A szemináriumomon.

THOMAS És ezért nem igazi a bomba?

JUDITH Így van.

THOMAS Maradjunk a maga gondolatjátékánál, professzor asszony. A kiáltása elhallatszik. Nincsenek hallottak, akik akár lehetnének is, amivel számolt, de tegyük fel, nincsenek. Mi lesz most?

JUDITH Letelt a 24 óra. El kell engedniük Petert. Különben azt, amit mond, nem használhatják fel.

THOMAS Azt hiszi, mond valamit?

JUDITH Ellenem nem.

THOMAS Ennyire megbízik benne? Gondoljon csak vissza. Azok a kis diáklányok. Tudott róla. Szerette őt, de aztán már nem bírta tovább.

JUDITH Azt hiszi, azért, mert olyan, amilyen, azt fogja mondani, amit hallani akar?

THOMAS Igaza van, mindjárt haza kell küldenünk. Maga még marad. Ő nem tudja, maga mit fog mondani. Nem túl kellemes gondolat neki. Tényleg a saját érdekében...

JUDITH ...érdemes lenne megvédeni őt? Úgy érti: megelőzőként?

THOMAS Így is lehet mondani.

JUDITH Egy megelőző csapás?

THOMAS Igen.

JUDITH Azt akarják, hogy kitaláljak valamit?

THOMAS A valóság komplex fogalom. Ezt maga tudja a legjobban. Kidől egy fa, ha senki nem veszi észre? „Ki teszi fel a kérdést?”

Szünet. Thomas gondolkodik – a fás mondatról hirtelen eszébe jut valami.

THOMAS Most már értem! Az által, hogy megkérdeszem, képzeletben a fa mellé helyezem magam. Az által, hogy tudni akarom, gondoskodom arról, hogy ne egyedül dőljön ki. Hiszen én is ott vagyok. Persze csak képzeletben. Ha tényleg kidőlné, anélkül, hogy el kéne képzelnem, hiszen ott lennék, nem is tenném fel a kérdést. Így gondolta?

Judith az órára mutat.

JUDITH Tényleg ráérünk erre?

THOMAS Nemrég megkérdetzte a lányom: te mivel foglalkozol, papa? Ezt nehéz megmondani, mondtam. A rendőrségnél vagy, kérdezte. Bizonyos értelemben, mondtam. De hát nincsen egyenruhád. Nincs is rá szükségem, mondtam. És akkor csalódott volt.

JUDITH Sosem hitt a bombában.

THOMAS Mindig a legrosszabbat kell feltételeznem. Mindig abból kell kiindulnom, hogy embereket ölnek meg.

JUDITH Folyamatosan embereket ölnek meg, és senkit sem érdekel. Feltette már magának a kérdést, hogy a menekültek, akik hozzánk jönnek, miért nem hálásabbak? Nem boldogok, hogy az értékeinkből részesülhetnek, nincsenek lenyűgözve a szabadságunktól?

THOMAS Biztos vagyok benne, hogy el fogja magyarázni.

JUDITH Mert tudják azt, amit mi nem akarunk tudni: hogy minden hazugság, ha Afrikából nézzük. Például – a legfontosabb exportcikke egy kis Niger nevű országnak az urán. Európai cégek telepedtek le Nigerben, ezáltal a sugárzás olyan magas lett, hogy az ország egyes részein a víz már ihatatlan. Termőföldek lettek használhatatlanok, a pusztaság nő, az emberek menekülnek. Az utolsó pénzükből hajókba ülnek, és ha túlélik az utat, eljutnak hozzánk. Gazdasági menekülteknek hívjuk őket, mert Nigerben nincsen háború, és meg vagyunk lepődve, hogy nincsenek elragadtatva az európai értékeinktől. De beszélhetnék a nemzetközi pénzintézetekről is, akik csak azzal a feltétellel adnak hitelt az afrikai országoknak, ha a pénzt *nem* jó minőségű áruval költik, ami lehetővé tenné, hogy ne függjenek többet a hitelüinktől / vagy –

THOMAS És ezért helyes bombákat / robbantani?

JUDITH Emberek halnak meg miattunk, és nem tucatszámra, hanem ezrek, minden nap. Az üvegburánk alatt emberség uralkodik, odakint uralkodik a káosz. A világra nem egy pár vallási fanatikus jelent veszélyt. A veszély az éhség. A veszély a szegénység, mint mindig. Ez a szegénység nem csak úgy lett. Mi csináltuk. Ezt nevezik kizsákmányolásnak. És én soha nem mondtam, hogy helyes bombákat robbantani.

Szünet.

THOMAS Tulajdonképpen miért nem jött össze a gyerek?

Szünet.

THOMAS Pedig hát próbálkoztak. Az orvosnál, úgy értem. Drága mulatság, nem mindenki engedheti meg magának, és mégsem működik mindig, és most azt kérdezi magától, honnan tudok róla, az orvosi titoktartás ellenére.

JUDITH Nem érdekel.

THOMAS És közben Ute, Karin, Marie, Inge, mindig újabb diákok. Tudott róla. Szerette őt. A kispolgáriság elutasítása ellenére ez mégis sok volt.

JUDITH Nem fog ellenem vallani, és nincs elég a kezében.

THOMAS Karácsony volt, ezt fogjuk mondani. Karácsony! Maga szerint valaki még hallani akarja, amit az uránról mesél vagy a nemzetközi pénzintézetekről? Merényleteket tervezett karácsony napjára, a szemináriumához, az ilyesmi senkinek sem tetszik. És Peter? Újra meg újra cserbenhagyta magát, amikor csak megtehetette, mégis bízik benne? Ute, Karin, Marie, Inge, Ariane. Inge egyébként terhes lett tőle.

Judith megrándul, és önkéntelenül az arca elé kapja a kezét. Megpróbál úgy tenni, hogy ne látszódjon rajta semmi, de nem megy: reszket.

Természetesen fizette az abortuszt. El is kísérte. Mint egy igazi úriember.

Judith sírni kezd. Megpróbálja elfojtani, de nem sikerül. Egész testét rázza a zokogás. Thomas részvét nélkül nézi.

Ugyan, hagyja már. Úgysem hisz el nekem semmit. Talán csak hazudtam...

Hosszú szünet. Végre összeszedi magát.

JUDITH Hát jó.

Szünet.

JUDITH Semmiről sem tudott. Az én gépem volt, az én terveim. Az én robbanóanyagom. Én használtam a bőröndjét. Ez a vallomásom.

THOMAS Magára vállalja?

JUDITH El kell engedniük. 24 órája tartják fogva, ügyvéd nélkül.

THOMAS Még keresztény is lett? „Senkiben sincs nagyobb szeretet annál, mint aki életét adja felebarátaiért” és így tovább, ezt komolyan mondja?

JUDITH El kell engedniük.

THOMAS Hagyja a robbanószert. Még egy villanykörtét sem tud kicserélni. Sosem volt a kezében robbanóanyag. Tudjuk, mert a gépén szűrőpróbát tartottunk.

JUDITH Kesztyű. Mindig. Az én gépem, az én tervem. Az én robbanóanyagom. Én használtam a bőröndjét.

THOMAS Baromság!

JUDITH Azt akarja, hogy ellene valljak, nem igaz? Nem magam ellen. Hogy magam ellen vallok, elrontja a játékát.

THOMAS Vonja vissza ezt a baromságot.

JUDITH Van egyáltalán lánya?

THOMAS Ez meg milyen kérdés!

JUDITH Tényleg elvált?

THOMAS Miért hazudnék magának! Sosem látjuk egymást ezen a szobán kívül.

JUDITH Miért nem működött a dolog maga és a szegény nő között, aki azt mondja, ellopta a fiatalságát? Ritkán volt otthon? Túl sokat dolgozott, a hivatását vette feleségül? Az olyan

emberek, mint maga, akik közhe-
lyekben élnek, sokszor ezt mondják:
„A hivatásomat vettem feleségül”.

THOMAS Volt egy másik. Kezdetből
fogva. A nagy szerelme. Én csak a
kis szerelme voltam, legjobb eset-
ben. Vonja vissza ezt a nevetséges
vallomást. Az államügyész részle-
teket fog kérdezni, dadogni fog,
minden összeomlik. Fordítva job-
ban nézne ki. Peter felelt a bombá-
ért, maga a halhatatlan prózáért.

JUDITH Az én gépem, az én robbanó-
anyagom. Én használtam a bőrönd-
jét. Semmi köze hozzá.

THOMAS És a bomba?

JUDITH Nem tudtam megcsinálni.
Ahogy teljes joggal mondta, nincs
tehetségem az ilyesmihez. Nem
működött. De meg lehet tanulni
dolgozat. Megtanultam volna.

THOMAS Baromság.

Szünet.

THOMAS De hát mondja az igazságot.
Mondja, hogy ő akarta a bombát el-
helyezni, és maga akarta a röplapo-
kat írni, mert ezen a módon akart
kapcsolatot tartani vele és a múltjá-
val és azzal a nővel, aki volt, mie-
lőtt minden szétesett volna. Talán
Peter túlságosan is szó szerint vett
mindent. Az egészszel túl messzire
ment. Mondja ezt, segítené nekünk.
Magának is segítené.

*Csöng a telefon, felemeli, egy ideig hallgat,
leteszi és kimegy. Az ajtót nyitva hagyja.
Judith a nyitott ajtót nézi. Ez eltart egy
darabig. Végül Thomas visszajön. Lassan
becsukja az ajtót, keresztülmegy a szobán,
és leül vele szemben.*

THOMAS Tudta, nem igaz? Tudta,
hogy nem fogja kibírni.

JUDITH Végül mégis...?

THOMAS *felolvas.* „Mindenáron me-
rényletet akart végrehajtani, én
próbáltam lebeszélni, de ha valamit
a fejébe vesz, hozzá se lehet szólni,
nem tudtam már mit csinálni.”

JUDITH Ezt ő mondta?

THOMAS Egész idő alatt tudta, hogy
ez lesz. Ismeri őt. Tudja, milyen
gyenge. Tudja, hogy nem megy ma-
gáért a börtönbe. De nem akarta őt
vádolni, hogy megmentse magát.
Ezért magát vádolta, mielőtt még
ő... maga lenyűgöző nő.

JUDITH Az igazságtalanságot jobb el-
szenvedni, mint elkövetni.

THOMAS Ezt Frantz, tz-vel, mondta?

JUDITH Nem, valaki más.

THOMAS Részleteket is fognak kér-
dezni magától.

JUDITH Nem jó az emlékezetem.

THOMAS Honnan voltak az alkatrészek?

JUDITH Az interneten rendeltem.

THOMAS Pontosan hol?

JUDITH Elfelejtettem.

THOMAS Milyen anyagok?

JUDITH Sajnos elfelejtettem.

THOMAS Az építési útmutató?

JUDITH Internet.

THOMAS Melyik honlap?

JUDITH Elfelejtettem.

THOMAS Hol van az anyag?

JUDITH Megszabadultam tőle.

THOMAS Hol?

JUDITH Szemétlerakó.

THOMAS Melyik?

JUDITH Elfelejtettem.

THOMAS Mi volt a merénylet cél-
pontja?

JUDITH Még nem voltam benne biztos.

Talán egy üres bevásárlóközpont,
talán egy üres minisztérium. Vagy
áramfejlesztők. Még nem döntöttem
el. Senkit sem akartam megölni.
Csak kárt okozni, minél nagyobb
kárt, drága dolgokban.

THOMAS Nem értem.

JUDITH Most mindennek vége. Belement a játékába, megvádolt engem, haza kell küldeniük. Vallottam. Mit akar még?

THOMAS Úgy értem, nem értem, miért csinálja. Miért veszi magára, csak azért, hogy ezt a nyomorult fickót megmentse?

JUDITH Tudom, hogy nem érti.

THOMAS Bárcsak olyan lenne a feleségem, mint maga.

JUDITH De én nem lennék a felesége.

THOMAS Megérdemli?

JUDITH Ezen múlik?

Kopognak. A férfi az ajtóhoz megy, és egy pillanatra kinyitja, valaki kintről átad neki egy kézzel írott papírt. Bezárja az ajtót, és felolvassza.

THOMAS Vallomásmegtagadás, ügyvéd, a vádpontok ismertetése, tolmács, ha szükséges. Mások tájékoztatása.

JUDITH Tessék?

THOMAS A jogai. Írásban akarta.

Odaadja neki a papírt.

JUDITH Ez olvashatatlan.

THOMAS Ahogy mondtam, a titkárnő Ibizán van, és a kolléga nem tud gépelni.

JUDITH Nem tud gépelni?

THOMAS Tudom, elképesztő. De van még ilyen.

JUDITH Mindjárt 25 óra lesz. El kell engedniük. Megállapodott magukkal. „Meg kell vádolnia”, mondták, „akkor szabad”. Így működik a jogrendszer. Ha nem engedik el azonnal, ahogy megígérték, összeomlik az esetük fele. Erről gondoskodni fog az ügyvédje. Jó ügyvédje lesz. És ha a vallomása ellenem nem

használható fel, mert túl sok ideig itt tartották ügyvéd nélkül, és aztán még a megállapodást is felrúgták, visszavonom a vallomásomat, és nem lesz semmijük.

THOMAS Nem vagyunk kezdők. Azonnal kidobtuk, ahogy aláírta a vallomását. Még a kávéját sem ihatta meg. És mi ketten? Most fel kell hívnunk a szüleit.

JUDITH Úgy néz ki.

THOMAS Volt választása.

JUDITH Tudja, tényleg nem szeretem a kutyát.

THOMAS Henrik.

Mosolyog, egy pillanatra a nő is elmosolyodik.

THOMAS Ha más körülmények között találkoztunk volna.

JUDITH Igen?

THOMAS Akkor is ilyen ellenszenves lettem volna?

JUDITH Milyen körülményeknek kellett volna lenniük?

THOMAS Nem tudom. A metróon. A vonaton. Maga mellett ülhettem volna a repülőn.

JUDITH Hova repülünk?

THOMAS Olaszországba, például Nyaralni.

JUDITH Én nem nyaralok Olaszországban.

THOMAS Csak egy példa volt.

JUDITH Konferenciákra repülök. Princetonba vagy Genfbe. Vagy Bordeaux-ba. Szokott Genfbe utazni?

THOMAS Ritkán.

JUDITH Nyaralni Svájcban szoktam. Vagy Kaliforniában. Gyakran jár Kaliforniába?

A férfi hallgat.

JUDITH Látja!

THOMAS Sok helyen összefuthatunk –
JUDITH Igen?

THOMAS Mindegy, hol.

JUDITH Hogy hol, az nem mindegy.
Nem hiszem, hogy vannak közös ismerőseink.

THOMAS Maga mellett ülök, mondjuk a vonaton –

JUDITH Első osztályon utazik?

THOMAS Nem.

JUDITH Én igen.

THOMAS Az első osztályon elromlott a klíma, ezért beül a másodikra. Beszélgetésbe elegyedünk. Nem osztom a véleményét, de az érveim nem érdektelenek. Beszélgetünk, az idő múlik. A strukturális erőszakról beszélgetünk. Hogy a fa tényleg létezik-e. És így tovább. Csak lehetséges.

JUDITH És azt gondolom, ez egy érdekes ember.

THOMAS Például.

JUDITH Valaki, akivel lehet vitatkozni.

THOMAS Igen.

JUDITH Akkor mondhattuk volna: folytassuk. Találkozzunk. Igyünk meg egy kávét, beszéljünk tovább.

THOMAS És ilyen körülmények között... Csak szeretném tudni. Ha már ilyen nyíltan beszélünk.

JUDITH Feltehet ilyen kérdést?

THOMAS Azért vagyunk itt, hogy kérdezzek.

JUDITH (*a tükörre mutat*) Nem néz minket senki?

THOMAS Normális esetben egy fél tucat kolléga ül ott, és fánkot zabál, de most karácsony van.

JUDITH Nem veszik fel?

THOMAS Nem.

JUDITH Biztos el van rejtve itt egy mikrofon.

THOMAS De nem veszi fel.

JUDITH Miért nem?

THOMAS Mert nem működik.

JUDITH Mi?

THOMAS Szenteste, nincs itt technikus.

Nem vagyunk olyan jól szervezve, mint az emberek gondolják. A riasztórendszert egy óra alatt lehívjuk, lezárjuk a pályaudvart, a helikoptereink startra készek, de az IT-részlegnek más a munkaszerződése, ami szerint: az ünnepnap az ünnepnap. Szóval még egyszer. Ha más körülmények között találkozunk... Ha már ilyen nyíltan beszélünk.

JUDITH Ha már ilyen nyíltan beszélünk.

THOMAS Igen?

JUDITH Elég lett volna csak a szemébe nézni.

Szünet.

THOMAS Értem.

JUDITH A szemébe néztem volna, és mindent tudok. Mégis beszélnem kellett volna magával, egyáltalán nem lehetett elkerülni, aztán olyan gyorsan abbahagytam volna, ahogy csak lehet. Ha nem tudtam volna gyorsan abbahagyni, elmenekültem volna. Kivéve persze, ha bezárta volna az ajtót. Ez elég nyílt volt?

THOMAS Ez elég nyílt volt.

Szünet. Thomast láthatóan megérintette a dolog.

THOMAS Megvan minden, ami kell.

Az exférje megvádolta, ott a szöveg a maga gépén. Létrehozunk egy profilt. És hát én személyesen inkább valószínűtlennek tartottam, hogy maguk ketten valóban építettek egy bombát. Maga nem olyan ember, akit komolyan kell venni. Mindig is magányos volt. A legmagányosabb azzal az emberrel volt, aki mellett valamikor elkötelezte

magát, akiért mindent feláldozott, anélkül, hogy ő bármit is feláldozott volna magáért. A jövője most már a múlté, nincs már mit várnia, és épp ezért tervezett még valamit, talán egy merényletet, de mi még időben közbeavatkoztunk. Talán most kéne hívnia egy ügyvédet.

JUDITH Honnan szerezzek ügyvédet szenteste? Ahogy az imént megtudtam, az ügyvédem Izlandon van.

THOMAS Igen, ez probléma lehet. Ráadásul csak egy hívása van.

JUDITH Telefonálhatok most?

THOMAS Két nap múlva, amikor vége az ünnepeknek, csinálunk egy sajtótájékoztatót. Mutatunk fotót és egy képet a házáról, habár semmi köze a dologhoz, de valamiért beégett, mindig kell egy kép egy házról. Ott találkoztak, ezt fogjuk mondani. Ott történt minden.

JUDITH Telefonálhatok most?

Odatolja neki a telefont. Felemeli a kagylót, és tárcsáz fejből egy számot.

JUDITH Én vagyok... Igen. Értem. Én is téged.

Leteszi.

THOMAS Ez ő volt?

JUDITH Igen.

THOMAS Az egyetlen hívását arra használta, hogy a férfit, / aki magát éppen –

JUDITH Igen.

THOMAS Ez volt az egyetlen hívás, amire lehetősége van.

JUDITH Tudom.

THOMAS Nem kap még egyet.

Thomas egy pillanatig bámul rá, aztán felemeli a kagylót, és megnyomja az újrahívó gombot. Fülel, senki nem veszi fel.

Megnyomja a kagylót, és gyorsan egy másik számot tárcsáz.

THOMAS Megint elfogni, még nem lehet messze! Gyalog van...? Akkor gyorsan a telefonját, a fenébe! Riadó minden egységnek!

Leteszi.

JUDITH Akkor a sziklafalon. Meghaltam volna. Egész éjszaka: a mélység beszívja az ember. Igaz, amit mondanak. Ha sokáig állsz a szakadék szélén, le akarsz zuhanni.

THOMAS Hol van a bomba?

JUDITH Nem azt mondta, hogy nem hisz benne?

A telefon csörög, Thomas felveszi a kagylót, hallgat, megint leteszi.

THOMAS Van bomba?

JUDITH Eldobta a telefont, nem igaz?

THOMAS Miért...?

JUDITH Ez nem tilos.

THOMAS Miért dobta el a telefont?

JUDITH Egy telefont eldobni még nem törvénytelen.

THOMAS Maga nem helyezne el bombát.

JUDITH Úgy gondolja?

THOMAS Maga mondta, hogy nem helyes bombákat lerakni.

JUDITH De talán néha jobb valami rosszat csinálni, mint semmit.

THOMAS Semmi sem fog történni, semmi! Egyáltalán nem!

Judit most nagyon nyugodt, inkább magához beszél, mint hozzá.

JUDITH Akkor Chilében. Külön fülkékben hallgattak ki. Mindketten vallottunk. Egymást vádoltuk. Bármit mondtam volna, hogy kijussak. Sok mindent nem lehetett bevalla-

ni. Néhány röpirat, egy becsempé-
szett pisztoly. Megígértük egymás-
nak, hogy ez soha többé nem
történik meg. Mindegy, mit csinál-
nak velünk. Soha többé.

Szünet. Mindketten a faliórára néznek.

JUDITH Néha ki kell állni. Egy embe-
rért. Néha ki kell állni valakiért.

THOMAS És megtette?

JUDITH Igen, megtettük.

*Abban a pillanatban, amikor a mutató a
12-re ugrik, sötét.*

SZILÁGYI BÁLINT fordítása

A színdarab fordítása a budapesti Goethe Intézet támogatásával készült.
Színpadi jogok: Thomas Sessler Verlag

JELENKOR

Megjelent a Jelenkor folyóirat 2018. áprilisi számának mellékleteként.